

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Ректор Центральноукраїнського
державного педагогічного університету

імені Володимира Винниченка

доктор філологічних наук, професор

О. А. Семенюк

«23» червня 2020 року

ВИТЯГ

**з протоколу № 15 фахового семінару кафедри педагогіки та
менеджменту освіти**

1. Центральноукраїнського державного педагогічного університету
імені Володимира Винниченка

від 23 червня 2020 року

2. ПРИСУТНІ: 10 із 12 науково-педагогічних та наукових працівників
кафедри педагогіки та менеджменту освіти, а саме:

1. Радул Валерій Вікторович, завідувач кафедри педагогіки та
менеджменту освіти, доктор педагогічних наук, професор.

2. Галета Ярослав Володимирович, доцент кафедри педагогіки та
менеджменту освіти, доктор педагогічних наук, доцент.

3. Савченко Наталія Сергіївна, професор кафедри педагогіки та
менеджменту освіти, доктор педагогічних наук, професор.

4. Окольнича Тетяна Володимирівна, доцент кафедри педагогіки та
менеджменту освіти, доктор педагогічних наук, доцент.

5. Радул Ольга Сергіївна, професор кафедри педагогіки та
менеджменту освіти, доктор педагогічних наук, професор.

6. Растригіна Алла Миколаївна, професор кафедри педагогіки та
менеджменту освіти, доктор педагогічних наук, професор.

7. Шандрук Світлана Іванівна, професор кафедри педагогіки та
менеджменту освіти, доктор педагогічних наук, професор.

8. Філоненко Оксана Володимирівна, доцент кафедри педагогіки та
менеджменту освіти, доктор педагогічних наук, доцент.

9 Бабенко Тетяна Василівна, доцент кафедри педагогіки та менеджменту освіти, кандидат педагогічних наук, доцент.

10. Ляшенко Ростислав Олександрович, старший викладач кафедри педагогіки та менеджменту освіти, кандидат педагогічних наук.

На засіданні присутні аспіранти кафедри:

1. Коняшина Ірина Борисівна.

На засідання запрошенні:

1. Стратан-Артишкова Тетяна Борисівна, Центральноукраїнський державний педагогічний університет імені Володимира Винниченка, декан мистецького факультету, доктор педагогічних наук, професор.

З присутніх науково-педагогічних та наукових працівників кафедри педагогіки та менеджменту 8 докторів наук та 2 кандидати наук – фахівці за профілем представленої дисертації.

Голова засідання – Філоненко Оксана Володимирівна, доцент кафедри педагогіки та менеджменту освіти, доктор педагогічних наук, доцент.

2. СЛУХАЛИ: Доповідь аспіранта кафедри педагогіки та менеджменту освіти Коняшиної Ірини Борисівни за матеріалами дисертації: «Формування професійної компетентності майбутніх фахівців фармацевтів», представленої на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 011 – освітні, педагогічні науки .

Науковий керівник – доктор педагогічних наук, професор Радул В. В.

Тему дисертації затверджено 26 вересня 2016 р. на засіданні Вченої ради Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка протокол № 3.

Доповідач обґрунтувала актуальність обраної теми, визначила мету, завдання, охарактеризувала об'єкт та предмет дослідження, виклала основні

наукові положення та висновки, що виносяться на захист, вказала науково-практичну значущість роботи, зазначила про впровадження результатів дослідження.

У дисертації теоретично узагальнене й запропоновано нове розв'язання наукового завдання, дослідження проблеми формування професійної компетентності майбутніх фармацевтів, що виявляється в теоретичному обґрунтуванні й експериментальній перевірці ефективності методики, педагогічних умов, які сприяють успішності формування професійної компетентності майбутніх фармацевтів. Результати теоретичного й експериментального дослідження підтвердили гіпотезу, засвідчили вирішення поставлених завдань і дали підстави для таких висновків:

Автором зазначено, що професійна компетентність майбутнього фармацевтів – якісна, інтегративна, професійно-особистісна характеристика спеціаліста, яка містить сукупність управлінських, економічних, юридичних, етичних, соціально-психологічних, методологічних знань, умінь і навичок, а також когнітивну та креативну підготовленість, творче мислення, готовність йти на ризик та брати на себе відповідальність, усвідомлене позитивне ставлення до професійної діяльності, вміння передбачати результати своєї професійної діяльності, критично оцінювати її наслідки.

Наукове обґрунтування сутності поняття «професійної компетентності» пояснюється необхідністю збагатити зміст і структуру професійної компетентності майбутнього фармацевтів. У структурі професійної компетентності майбутніх фармацевтів виокремили такі структурні компоненти: функціональний, соціальний та особистісний. Функціональний компонент професійної компетентності складається з таких складових: економічна компетентність; професієзнавча компетентність; управлінська компетентність; прогностична компетентність; контрольна компетентність.

Соціальна компетентність містить такі компоненти: комунікативна

компетентність; іншомовна комунікативна компетентність; інтеркультурологічна компетентність; компетентність у подоланні конфліктів; кооперативна компетентність. До особистісного компонента професійної компетентності фармацевтів належать такі складові: мотиваційно-вольова компетентність; рефлексивна компетентність; морально-духовна компетентність; професійно важливі якості.

Встановлено доцільність застосування компетентнісного підходу при підготовці майбутніх фармацевтів, оскільки він забезпечується: відображенням у змісті навчання професійно спрямованої структурованої інформації проблемного характеру; професійно обґрунтованим вибором мотивів і цілей навчального процесу у навчальному закладі; виконанням реальних проектних завдань та програм, спрямованих на вдосконалення професійної компетентності майбутніх фармацевтів.

Науково обґрунтовано та експериментально перевірено, що підвищення ефективності формування професійної компетентності майбутніх фармацевтів забезпечується завдяки дотриманню таких педагогічних умов: організаційних і педагогічних умов – визначення груп умінь, які повинен мати компетентний фармацевт; методичних – проектування викладачем навчального процесу; технологічних – використання в навчальному процесі активних та інтерактивних методів навчання; акмеологічних – створення системи стимулювання та мотивації.

Розроблено методику формування професійної компетентності майбутніх фармацевтів, сутність якої полягає у розробці методичної концепції дисципліни; визначенні мінімуму знань і професійних умінь, якими повинні оволодіти студенти; методів викладання, тобто застосування активних та інтерактивних методів навчання, які було реалізовано під час лекційних, практичних занять, шляхом побудови діалогічної взаємодії, аналізу та вирішення ситуацій, що наближені до майбутньої професійної діяльності, проведення ділових ігор, а також під час самостійної та індивідуальної роботи студентів; форм взаємодії студентів із викладачами,

контрольних заходів, підготовці відповідного програмно-методичного забезпечення.

З урахуванням того, що формування професійної компетентності майбутніх фармацевтів, доведено доцільність здійснювання його за такими етапами: мотиваційний, операційний і оцінювальний.

Розроблено критерії оцінювання рівня сформованості професійної компетентності майбутніх фармацевтів, а саме: функціональний критерій, комунікативний, рефлексивний. Для кожного критерію було визначено певні показники. На основі визначених критеріїв і показників було також визначено рівні сформованості професійної компетентності, які ранжовано на елементарний (низький), достатній (середній), творчий (високий).

Формою оцінки навчальних досягнень студентів і рівнів сформованості професійної компетентності було обрано навчальний портфоліо, доцільність використання якого зумовлена можливістю оцінки кількісного та якісного рівнів досягнень студентів, а також отриманням інформації для подальшої жорекції процесу навчання та формування професійної компетентності. Запропоновані критерії оцінки навчальних портфоліо, які співвідносяться з національною шкалою оцінки ЕСТБ. Крім того, було розроблено критерії та шкалу оцінювання усних відповідей, а також письмових робіт студентів.

Обґрунтовано й експериментально перевірено результативність запропонованих педагогічних умов та методики діагностики рівнів сформованості професійної компетентності майбутніх фармацевтів, яка ґрунтувалась на застосуванні методики В. Синявського та В. Федоришина з визначення комунікативних та організаторських схильностей (КОС-1), що найбільш вичерпно розкриває професійну компетентність, а саме її складову – функціональну компетентність; застосовано тест В. Ряховського для визначення оцінки рівня комунікативності, що відображає соціальну компетентність, яка є складовою професійної компетентності майбутніх фармацевтів; було застосовано авторську методику самооцінки професійної

компетентності майбутніх фармацевтів, яка сприяла аналізу рівня сформованості професійної компетентності, враховуючи всі складові зазначеної компетентності; було використано методику самооцінки професійної компетентності студентів, що найбільш точно розкриває особистісну складову професійної компетентності. Крім того, застосовували методи спостереження, опитування, тестування, аналіз результатів діяльності студентів, статистичні методи.

Підсумкова діагностика динаміки сформованості професійної компетентності у студентів експериментальної групи засвідчила статистично значущі зміни у порівнянні з результатами студентів контрольної групи. Це знайшло відображення в позитивній динаміці рівнів сформованості професійної компетентності студентів експериментальної групи: 28,0 % студентів досягли творчого (високого) рівня; з 38,0 % до 49,8 % зростає кількість студентів з достатнім (середнім) рівнем сформованості професійної компетентності; водночас із 40,1 % до 22,2% зменшилась кількість студентів з елементарним (низьким) рівнем сформованості професійної компетентності. Зміни, які відбувалися в рівні сформованості професійної компетентності студентів контрольної групи, були пов'язані, на нашу думку, з віковими змінами та набуттям досвіду взаємодії, а також з прагненням окремих студентів до оволодіння професійними вміннями, зокрема професійною компетентністю під час навчання.

Проведене дослідження не вичерпує всіх аспектів розглянутої проблеми формування професійної компетентності майбутніх фармацевтів, а засвідчило необхідність подальшої її розробки за такими основними напрямками: уточнення структурних складових професійної компетентності майбутніх фармацевтів, вивчення та запровадження практики формування професійної компетентності майбутніх фахівців фармацевтів з урахуванням закордонного досвіду та досвіду України.

По доповіді було задано **9 запитань**, на які доповідач дав правильні і ґрунтовні відповіді. Питання задавали:

Савченко Наталія Сергіївна, професор кафедри педагогіки та менеджменту освіти, доктор педагогічних наук, професор. Шановна Ірино Борисівно, які провідні чинники впливають на підготовку майбутніх фахівців фармації?

Коняшина І. Б.: Дякую за запитання. Підготовка майбутніх фахівців фармації на основі особистісно-орієнтованого навчання та ціннісних орієнтацій залежить від низки факторів: дотримання основних принципів навчання сучасної дидактики; особливостей організації навчально-виховного процесу; створення педагогічних умов для саморозвитку, самореалізації та розкриття природних можливостей кожної особистості, а саме: створення особистісно-орієнтованого середовища, проведення заходів щодо посилення навчально-професійної мотивації, запровадження комплексу особистісно-орієнтованих занять і найголовніше – від професійної компетентності та педагогічної майстерності науково-педагогічних працівників.

Окольніча Тетяна Володимирівна, доцент кафедри педагогіки та менеджменту освіти, доктор педагогічних наук, доцент. Шановна Ірино Борисівно, що Ви розумієте під професійним саморозвитком майбутнього фахівця фармацевта ?

Коняшина І. Б.: Дякую за запитання. Професійний саморозвиток майбутнього фахівця фармацевта розглянемо як процес інтеграції особистісного і професійного складників зростання студента ВНЗ I-II рівня акредитації від низького рівня готовності до майбутньої фахової діяльності – до високого рівня через формування професійних знань і вмінь. Враховуючи розуміння професійного ставлення як невід'ємної складової професійної підготовки фахівців запропоновано таку структуру: бути готовим до професійного вміння індивіда майбутнього фармацевта – як особистість, що показує зміни не тільки у свідомості індивіда в найбільш повному виявленні вищої потреби в особистісно-професійному розвитку, але й набуття певних фахових знань (науково-теоретичних, практично-діяльнісних), отримання й впровадження сукупності вмінь (базових, які відбивають особливості саме

індивіда; фахових, які відображають специфіку діяльності) та вміння застосувати свої здібності і отриманні можливості у професійній діяльності зі створення нового, потрібного продукту, метою якої є ставлення індивіда в суспільстві.

Радул Ольга Сергіївна, професор кафедри педагогіки та менеджменту освіти, доктор педагогічних наук, професор. Шановна Ірино Борисівно, обґрунтуйте виокремлену Вами педагогічну умову «забезпечення пріоритету інформаційно-комунікативних технологій».

Коняшина І. Б.: Дякую за запитання. Продуктивно володіючи технологіями та інформацією, людина ефективно організовує свою роботу та у майбутньому успішно інтегрується в професійну діяльність. Інформатизація сьогодні розглядається як один із основних шляхів модернізації системи вищої освіти, яка повинна сформувати такий навчальний простір, що забезпечує рівні можливості професійної підготовки для кожного. Отже, застосування інформаційно-комунікативних технологій у контексті інформатизації фармації майбутніми фармацевтами в процесі фахової підготовки суттєво впливає на розвиток професійної компетентності, що сприяє успішній самореалізації майбутнього фахівця.

Філоненко Оксана Володимирівна, доцент кафедри педагогіки та менеджменту освіти, доктор педагогічних наук, доцент. Шановна Ірино Борисівно, розкрийте вплив мотивації навчальної діяльності на формування компетентності майбутніх фахівців фармацевтів.

Коняшина І. Б.: Дякую за запитання. Позитивна мотивація створення ситуації успіху майбутніх фахівців фармацевтів у професійній діяльності; педагогічна підтримка особистісно-професійного саморозвитку майбутніх фармацевтів; забезпечення пріоритету інформаційно-комунікативних технологій у майбутніх фармацевтів. Навчальний процес необхідно організувати так, щоб забезпечити мотивацію до позитивного навчання. Такий стан досягається шляхом передбачуваних негативних наслідків та умінням подолати психологічні бар'єри, створенням безконфліктного

середовища та позитивної навчальної атмосфери, тому рівноправна взаємодія між студентами та викладачем має бути спрямованою на досягнення загального відчуття комфорту в навчанні.

Растригіна Алла Миколаївна, професор кафедри педагогіки та менеджменту освіти, доктор педагогічних наук, професор. Шановна Ірино Борисівно, уточніть чи ототожнюються у Вашому дослідженні поняття «компетентність» та «професіоналізм»?

Коняшина І. Б.: Дякую за запитання. Професійна компетентність фахівця фармацевта означає єдність теоретичної та практичної готовності до професійної і творчої діяльності, а також характеризує рівень його професіоналізму. Отже, «професіоналізм» розглядаємо як результат організаційної і цілеспрямованої професійної діяльності, що передбачає формування особистості, яка має високий рівень професійної компетентності і здатна продуктивно вирішувати соціальні, професійні й особистісні завдання.

Растригіна Алла Миколаївна, професор кафедри педагогіки та менеджменту освіти, доктор педагогічних наук, професор. Шановна Ірино Борисівно, уточніть показники визначеного Вами інформаційно-пізнавального критерію формування компетентності фахівця фармацевта.

Коняшина І. Б.: Дякую за запитання. Інформаційно-пізнавальний критерій передбачає рівень знань, які сформовані на основі дисциплін: гуманітарних, соціальних, економічних, природничих, наукових та фармацевтичних, які передбаченні освітньо-професійною програмою підготовки фахівця; рівнем структурованої професійної пам'яті, що є обов'язково потрібним у сучасній профдіяльності фармацевта, адже деякі аптечні установи можуть пропонувати велику кількість найменувань лікарських препаратів; застосування у комплексі знань з природничих, наукових та фармацевтичних дисциплін. Інформаційно-пізнавальний критерій включає такі показники: якість отриманих знань з гуманітарних, соціально-економічних, природничо-наукових та фармацевтичних дисциплін, розуміння місця та значення кожної з

професійних дисциплін у системі фармацевтичних знань; кількість отриманих знань з вищевказаних дисциплін та змістову професійну пам'ять; можливості комплексного використання фахових знань.

Шандрук Світлана Іванівна, професор кафедри педагогіки та менеджменту освіти, доктор педагогічних наук, професор. Шановна Ірино Борисівно, розкрийте основні завдання педагогічного моніторингу?

Коняшина І. Б.: Дякую за запитання. За умови побудови відповідного педагогічного процесу, педагогічний моніторинг буде виконувати такі функції: інформаційну, яка забезпечить отримання своєчасної та ґрунтової інформації про стан сформованості професійної компетентності студентів; спонукальну, яка сприятиме подальшому розвитку; формуючу, що знайде відображення у спланованих і методично обґрунтованих діях, які спрямовані на досягнення високого рівня сформованості професійної компетентності майбутніх спеціалістів; корекційну, що передбачає запровадження заходів, головною метою яких буде усунення недоліків, виявлених у процесі формування професійної компетентності майбутніх фармацевтів.

Ляшенко Ростислав Олександрович, старший викладач кафедри педагогіки та менеджменту освіти, кандидат педагогічних наук. Шановна Ірино Борисівно, дайте коротку характеристику високого рівня сформованості компетентності фахівця фармацевта.

Коняшина І. Б.: Дякую за запитання. Високий рівень чітко можна охарактеризувати наявністю в майбутнього фахівця сформованого розуміння мети та результатів професійної діяльності у фармацевтичній галузі, яка направлена на впровадження цінностей і якостей особистого здоров'я людини в життя, її соціальним визначенням; отриманим задоволенням від обраної професії, усвідомленням безперервної потреби у підвищенні професійного рівня, ціленаправленістю дій та прагненням до креативності, особливо в умовах сьогодення коли постійно розвивається фармацевтичний ринок; постійним позитивним сприйняттям інновацій як в освітньому процесі, так і в майбутній професійній діяльності; сформованістю

грунтовних, системних знань, наповнених особистісно значущим значеннєвим змістом, що є довгостроковим в пам'яті з фундаментальних та професійних дисциплін; чітко розуміють яку роль і місце кожної з дисциплін у системі фармацевтичних знань (міждисциплінарна інтеграція) та комплексному застосуванні знань; вмінням комплексного використання фундаментальних та професійних знань під час виконання поставлених професійних задач: приготування лікарських засобів та контролю їх якості, визначення та аналіз лікарської рослинної сировини, оформлення облікових документів з прийому та відпуску лікарських засобів тощо.

Бабенко Тетяна Василівна, доцент кафедри педагогіки та менеджменту освіти, кандидат педагогічних наук, доцент. Шановна Ірино Борисівно, уточніть експериментальну базу дослідження та кількість респондентів, охоплених експериментом.

Коняшина І. Б.: Дякую за запитання. Дослідження здійснювалося на базі Кіровоградського медичного коледжу імені Є. Й. Мухіна, Житомирського базового фармацевтичного коледжу, Черкаської медичної академії. Всього дослідженням було охоплено 507 респондентів.

Бабенко Тетяна Василівна, доцент кафедри педагогіки та менеджменту освіти, кандидат педагогічних наук, доцент. Шановна Ірино Борисівно, розкрийте показники оцінного критерію формування компетентності фахівця фармацевта.

Коняшина І. Б.: Дякую за запитання. Оцінний критерій містить такі показники як самоконтроль, самоаналіз і самооцінка трудової діяльності, вміння адекватно оцінювати свої досягнення; прагнення до постійного фахового удосконалення, вияв вольових зусиль у вирішенні навчальних і фахових проблем; творчість.

3. Виступи присутніх.

З характеристикою наукової зрілості здобувача виступив **науковий керівник доктор педагогічних наук, професор Радул В. В.**, який відзначив, що процесі підготовки за освітньо-професійною програмою за спеціальністю

011 – освітні, педагогічні науки, Ірина Борисівна Коняшина, повністю виконала індивідуальний навчальний план, набула належні теоретичні знання, уміння й навички, сформувала теоретичні та науково-пошукові компетентності дослідника, достатні для бачення нових ідей, розв’язання комплексних проблем у галузі професійної діяльності. Здобувачка також, на належному рівні оволоділа методологією наукової та педагогічної діяльності, що знайшло реалізацію в процесі проведення нею власного дослідно-експериментального дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення.

В процесі підготовки дисертаційної роботи здобувачка актуальність даного дослідження пояснює зростанням ролі професії медичного працівника в сучасному суспільстві, виконанням соціальної ролі фахівців-фармацевтів.

В дисертаційній роботі показано, що в умовах зростання фармацевтичної продукції виникає потреба у вирішенні завдання, які пов’язані з інтелектуальними труднощами та інтелектуальною ініціативою, з пошуком нових способів дій, миттєвої реакції на непередбачувані, позаштатні ситуації тощо.

Здобувачка цілком аргументовано показала, що професійна компетентність майбутнього фармацевтів - якісна, інтегративна, професійно-особистісна характеристика спеціаліста, яка містить сукупність управлінських, економічних, юридичних, етичних, соціально-психологічних, методологічних знань, умінь і навичок, а також когнітивну та креативну підготовленість, творче мислення, готовність йти на ризик та брати на себе відповідальність, усвідомлене позитивне ставлення до професійної діяльності, вміння передбачати результати своєї професійної діяльності, критично оцінювати її наслідки.

У структурі професійної компетентності майбутніх фармацевтів виокремили такі структурні компоненти: функціональний, соціальний та особистісний. Функціональний компонент професійної компетентності складається з таких складових: економічна компетентність; професієзнавча

компетентність; управлінська компетентність; прогностична компетентність; контрольна компетентність.

Соціальна компетентність містить такі компоненти: комунікативна компетентність; іншомовна комунікативна компетентність; інтеркультурологічна компетентність; компетентність у подоланні конфліктів; кооперативна компетентність. До особистісного компонента професійної компетентності фармацевтів належать такі складові: мотиваційно-вольова компетентність; рефлексивна компетентність; морально-духовна компетентність; професійно важливі якості.

Встановлено доцільність застосування компетентнісного підходу при підготовці майбутніх фармацевтів, оскільки він забезпечується: відображенням у змісті навчання професійно спрямованої структурованої інформації проблемного характеру; професійно обґрунтованим вибором мотивів і цілей навчального процесу у навчальному закладі; виконанням реальних проектних завдань та програм, спрямованих на вдосконалення професійної компетентності майбутніх фармацевтів.

Науково обґрунтовано та експериментально перевірено, що підвищення ефективності формування професійної компетентності майбутніх фармацевтів забезпечується завдяки дотриманню таких педагогічних умов: організаційних і педагогічних умов – визначення груп умінь, які повинен мати компетентний фармацевт; методичних – проектування викладачем навчального процесу; технологічних – використання в навчальному процесі активних та інтерактивних методів навчання; акмеологічних – створення системи стимулювання та мотивації.

Розроблено методику формування професійної компетентності майбутніх фармацевтів, сутність якої полягає у розробці методичної концепції дисципліни; визначенні мінімуму знань і професійних умінь, якими повинні оволодіти студенти; методів викладання, тобто застосування активних та інтерактивних методів навчання, які було реалізовано під час лекційних, практичних занять, шляхом побудови діалогічної взаємодії,

аналізу та вирішення ситуацій, що наближені до майбутньої професійної діяльності, проведення ділових ігор, а також під час самостійної та індивідуальної роботи студентів; форм взаємодії студентів із викладачами, контрольних заходів, підготовці відповідного програмно-методичного забезпечення.

З урахуванням того, що формування професійної компетентності майбутніх фармацевтів, доведено доцільність здійснювання його за такими етапами: мотиваційний, операційний і оцінювальний.

Розроблено критерії оцінювання рівня сформованості професійної компетентності майбутніх фармацевтів, а саме: функціональний критерій, комунікативний, рефлексивний. Для кожного критерію було визначено певні показники. На основі визначених критеріїв і показників було також визначено рівні сформованості професійної компетентності, які ранжовано на елементарний (низький), достатній (середній), творчий (високий).

Формою оцінки навчальних досягнень студентів і рівнів сформованості професійної компетентності було обрано навчальний портфоліо, доцільність використання якого зумовлена можливістю оцінки кількісного та якісного рівнів досягнень студентів, а також отриманням інформації для подальшої жорекції процесу навчання та формування професійної компетентності. Запропоновані критерії оцінки навчальних портфоліо, які співвідносяться з національною шкалою оцінки ЕСТБ. Крім того, було розроблено критерії та шкалу оцінювання усних відповідей, а також письмових робіт студентів.

Обґрунтовано й експериментально перевірено результативність запропонованих педагогічних умов та методики діагностики рівнів сформованості професійної компетентності майбутніх фармацевтів, яка ґрунтувалась на застосуванні методики В. В. Синявського та В. О. Федоришина з визначення комунікативних та організаторських схильностей (КОС-1), що найбільш вичерпно розкриває професійну компетентність, а саме її складову – функціональну компетентність;

застосовано тест В. Ф. Ряховського для визначення оцінки рівня комунікативності, що відображає соціальну компетентність, яка є складовою професійної компетентності майбутніх фармацевтів; було застосовано авторську методику самооцінки професійної компетентності майбутніх фармацевтів, яка сприяла аналізу рівня сформованості професійної компетентності, враховуючи всі складові зазначеної компетентності; було використано методику самооцінки професійної компетентності студентів, що найбільш точно розкриває особистісну складову професійної компетентності. Крім того, застосовували методи спостереження, опитування, тестування, аналіз результатів діяльності студентів, статистичні методи.

Підсумкова діагностика динаміки сформованості професійної компетентності у студентів експериментальної групи засвідчила статистично значущі зміни у порівнянні з результатами студентів контрольної групи. Це знайшло відображення в позитивній динаміці рівнів сформованості професійної компетентності студентів експериментальної групи: 28,0 % студентів досягли творчого (високого) рівня; з 38,0 % до 49,8 % зростає кількість студентів з достатнім (середнім) рівнем сформованості професійної компетентності; водночас із 40,1 % до 22,2% зменшилась кількість студентів з елементарним (низьким) рівнем сформованості професійної компетентності. Зміни, які відбувалися в рівні сформованості професійної компетентності студентів контрольної групи, були пов'язані, на нашу думку, з віковими змінами та набуттям досвіду взаємодії, а також з прагненням окремих студентів до оволодіння професійними вміннями, зокрема професійною компетентністю під час навчання.

З огляду на вищезазначене, вважаю, що дисертаційне дослідження І. Б. Коняшиної є актуальним, самостійним, таким, що розкриває новий напрямок досліджень професійної компетентності в контексті соціально-професійного розвитку особистості.

В процесі виконання дисертаційного дослідження здобувачка показала

себе як свідомий, творчий, спроможний до вирішення різноманітних завдань дослідник.

На основі всього цього вважаю, що Ірина Борисівна Коняшина заслуговує на присудження їй наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 011 – освітні, педагогічні науки.

З оцінкою дисертації Коняшина Ірини Борисівни виступили **рецензенти:**

– **декан мистецького факультету ЦДПУ імені Володимира Винниченка, доктор педагогічних наук, професор Стратан-Артишкова Т. Б.**, яка зазначила, що у сучасних умовах реформування вітчизняної системи вищої освіти відповідно до вимог Болонського процесу першочергового значення набуває проблема запровадження у процес професійної підготовки положень компетентнісного підходу. Враховуючи це, дисертаційне дослідження І.Б. Коняшиної, присвячене обґрунтуванню теоретичних засад та методики формування професійної компетентності майбутніх фахівців у галузі «Фармація» є актуальним та своєчасним, важливим для розвитку теорії і методики сучасної професійної освіти.

Як свідчить аналіз вступу рецензованої дисертації, її автор на основі опрацювання значної кількості наукової літератури, присвяченої проблемам професійної підготовки майбутніх учителів, дослідженню теоретичних і практичних аспектів організації компетентнісної освіти, цілком грамотно обґрунтувала актуальність та сформулювала основний понятійний апарат дослідження, визначила його мету, завдання, застосувала адекватний теоретико-методичний апарат дослідження.

Наукова новизна і теоретична значущість дисертаційного дослідження І.Б. Коняшиної сумніву не викликають, його результати належно апробовані і знайшли висвітлення у достатній кількості публікацій у фахових виданнях.

У першому розділі дисертанткою розглянуто теоретичні основи формування професійної компетентності майбутніх фармацевтів. Зокрема, І.Б. Коняшиною здійснено аналіз та систематизація наукових підходів до

розуміння сутності професійної компетентності майбутніх фахівців фармацевтів. Заслуговує на увагу, що дисертанткою чітко окреслено сучасне розуміння предмета дослідження, висвітлено теоретичні підходи вітчизняних та зарубіжних науковців до інтерпретації категорії «компетентність» та «компетенція», змісту професійної компетентності майбутнього майбутніх фахівців фармацевтів. На основі аналізу існуючих наукових підходів та змісту й вимог до професійної діяльності майбутніх фахівців фармацевтів І.Б. Коняшиною сформульовано власне розуміння сутності професійної компетентності майбутніх фахівців фармацевтів, обґрунтовано компонентну структуру досліджуваної характеристики.

У другому розділі І.Б. Коняшиною висвітлено умови формування професійної компетентності майбутніх фахівців фармацевтів, обґрунтовано педагогічні такі умови формування досліджуваної характеристики, позитивна мотивація створення ситуації успіху майбутніх фахівців фармацевтів у професійній діяльності; педагогічна підтримка особистісно-професійного саморозвитку майбутніх фармацевтів; забезпечення пріоритету інформаційно-комунікативних технологій у майбутніх фармацевтів

У третьому розділі дисертації розкрито зміст дослідно-експериментальної роботи з формування професійної компетентності майбутніх фахівців фармацевтів.

Одержані І.Б. Коняшиною результати дослідно-експериментальної роботи є достатньо обґрунтованими, дозволяють вважати висновок про її позитивний характер коректним. Висновки до дисертації є цілком обґрунтованими, відображає зміст й основні результати дослідження.

Вцілому оцінюючи результати рецензованого дослідження, вважаємо за доцільне висловити такі зауваження:

1. Певного уточнення та редагування по тексту роботи потребує поняття «професійні компетентності фахівця фармації» чи «професійна компетенція», «професійна компетентність майбутнього фахівця фармацевта», «професійна компетентність провізора».

2. Бажано уточнити об'єкт дослідження: професійна підготовка майбутніх фахівців фармацевтів у закладах вищих фармацевтичних (медичних) навчальних закладів I-II рівнів акредитації у відповідності до сучасного трактування «Закону про вищу освіту».

3. Дисертація виграла б, якби матеріал, що міститься у пункті 1.3 і розкриває сутність компетентнісного підходу був відображений у п.1.1.

4. Назва П.1.2. «Професійна компетентність майбутніх фахівців фармацевтів», не зовсім коректно сформульована, оскільки матеріал відображає структуру досліджуваного утворення.

5. Автору бажано було б більш чітко висвітлити характерні компоненти професійної компетентності майбутніх фахівців зумовлені специфікою фахової підготовки, та уточнити зміст функціонального компоненту професійної компетентності, який складається з таких складників (професійна компетентність; прогностична компетентність; контрольна компетентність), що дублює досліджувані поняття.

6. Дисертація виграла б, як би матеріал на с.92-109 був виокремлений у пункт 2.1, оскільки розкриває зміст педагогічної підтримки особистісно-професійного саморозвитку майбутніх фармацевтів, як однієї з педагогічних умов формування професійної компетентності фахівця фармацевта.

7. У п. 2.2.матеріал с.135-138, перемістити, у окремий пункт який розкриває зміст педагогічної умови забезпечення пріоритету інформаційно-комунікативних технологій у майбутніх фармацевтів.

На мою думку, логічніше перемістити пункт. 2.3 Критерії, показники та рівні сформованості професійної компетентності майбутніх фармацевтів, до першого розділу.

8. Дисертація виграла б, якби при організації формувального етапу експерименту, що ґрунтувався на теоретичних положеннях дисертації, передбачав активізацію впливу визначених педагогічних умов, а дослідно-експериментальна робота мала більш чітку програму, достатньою мірою та була розкрита у методичному та організаційному аспектах.

Висновок: рецензована дисертація має наукову новизну, містить самостійно одержані результати, є завершеною науковою працею і може бути рекомендована розгляду у разовій спеціалізованій вченій раді на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 011 – освітні, педагогічні науки

– доцент кафедри педагогіки та менеджменту освіти, доктор педагогічних наук, доцент Галета Я. В., який зазначив, що актуальність дисертаційної роботи визначається поясненням того, що трансформаційні процеси, які відбуваються у вітчизняній медичній галузі стосуються і спеціалістів фармації. У результаті реформаційних змін, що зорієнтовані на створення нової моделі освіти, на перший план постає конкурентно спроможний фахівець, що володіє достатнім рівнем освіченості, є компетентним, творчим у діяльності, зорієнтований на особистісний та професійний саморозвиток, зі сформованою системою цінностей, в якій здоров'я людини та його збереження є пріоритетними; та має мають здатність і готовність здійснювати складні поліпредметні, культурологічні види професійної діяльності, ефективно розв'язувати соціальні проблеми.

А у зв'язку з розвитком фармацевтичної індустрії та становленням фармацевтичного ринку проблема забезпечення якісної професійної підготовки майбутніх фармацевтів у коледжі, формування їх професійної компетентності в умовах сьогодення набуває особливої актуальності. Саме тому виникає нагальна потреба у нових підходах до процесу підготовки фахівців фармацевтичної галузі.

Зважаючи на ці аргументи, тема дисертаційного дослідження Коняшиної І. Б. «Формування професійної компетентності майбутніх фахівців фармацевтів», є досить своєчасною, а її актуальність не викликає сумнівів.

У дисертації сформульовані позиції, що обумовили вибір теми; визначено мету, завдання, об'єкт, предмет та гіпотезу дослідження. Чітко

сформульовані позиції теоретико-методологічної основи роботи. Представлено наукову новизну і теоретичне значення даного дослідження.

Здобувачкою висвітлено основний зміст здійсненої роботи, який урізноманітнюється й доповнюється за рахунок таблиць.

З тексту дисертації бачимо, що Коняшина І. Б. у достатній мірі попрацювала над дослідженням цієї теми. Нею був здійснений філософський та психолого-педагогічний аналіз дослідженості категорії «професійна компетентність» майбутніх фахівців фармації та її суміжних понять, визначено рівень та повноту її джерельного забезпечення.

Авторкою досить вдало розкрито науково-педагогічні засади проблеми, обґрунтовано ряд напрямків, методів та засобів формування професійної компетентності. Дисертанткою окреслено необхідність і важливість специфіки розв'язання завдань окресленої проблеми саме як основи професіоналізму фахівця фармацевтичної галузі.

У структурі професійної компетентності майбутніх фахівців фармацевтів авторкою виокремлено ряд компонентів: функціональний, соціальний і особистісний та визначено професійно важливі якості: максимальне використання власного потенціалу, мобільність, прояв гнучкості, конкурентоспроможність та професійна компетентність.

У другому розділі дослідниця обґрунтовує і розкриває педагогічні умови ефективного формування професійної компетентності майбутніх фахівців фармацевтів: 1) позитивна мотивація створення ситуації успіху майбутніх фахівців фармацевтів у професійній діяльності; 2) педагогічна підтримка особистісно-професійного саморозвитку майбутніх фармацевтів; 3) забезпечення пріоритету інформаційно-комунікативних технологій у майбутніх фармацевтів. При цьому акцентується увага на показі дієвості окреслених умов з розв'язання проблеми та представленням методики формування професійної компетентності майбутніх фахівців фармацевтів.

У змісті дисертації представлено та охарактеризовано критерії (мотиваційний, інформаційно-пізнавальний, операційно-дієвий, оцінний),

показники сформованості зазначеної якості та рівні сформованості професійної компетентності майбутніх фахівців фармацевтів, які ранжовано на елементарний (низький), достатній (середній), творчий (високий).

До переваг дослідження слід віднести й те, що Ірина Борисівна не просто вивчила, проаналізувала вихідні положення досліджуваного утворення, а й доповнила їх власними здобутками.

У третьому розділі Коняшина І. Б. представляє результати експериментального дослідження через змістовну-процесуальну сутність реалізації педагогічних умов формування професійної компетентності майбутніх фахівців фармацевтів. Здійснення дослідно-експериментальної роботи дало змогу визначити програму, представити методику та поетапність організації дослідження, на основі чого дослідницею було розроблено технологію професійної підготовки майбутніх фармацевтів.

Аналіз результатів експериментальної перевірки визначених педагогічних умов дає підстави стверджувати, що висунута в дослідженні гіпотеза знайшла своє підтвердження.

Заслуговує на схвалення науковий стиль викладу, виваженість думки та обґрунтованість матеріалу дослідження.

Дисертанткою зроблені висновки по роботі, які є чіткими щодо розуміння змісту. Дисертаційна робота має логічний виклад.

Основні результати дисертаційного дослідження викладені в 14 публікаціях, з яких 14 – одноосібні, у тому числі: 4 – у фахових виданнях, затверджених ВАК України; 2 – у закордонних виданнях; 8 – у збірниках матеріалів конференцій.

Оцінюючи в цілому позитивно наукове й практичне значення дослідження Коняшини І.Б., висловлюю такі зауваження та побажання, які можуть бути враховані автором:

- Пропоную переглянути актуальність дослідження, конкретизувавши та підсиливши її змістовну сторону.

- Зі вступу пропоную вилучити матеріал, що стосується: розгляду філософських аспектів професійної освіти; змісту порівняльно-педагогічних досліджень систем вищої освіти за кордоном та в Україні та психологічних основ розвивального та інтегрованого навчання.

- Варто узгодити трактування умов, представлених у змісті анотації та окреслених у гіпотезі, а також відзначених у тексті роботи.

- Уточнення потребує наукова новизна результатів дослідження (позиція «*вперше*»).

- Пропоную переглянути практичне значення одержаних результатів дослідження (у трактуванні «авторське формування ключових компетентностей майбутніх фахівців фармації»).

- Звернути увагу на узагальнення (с. 26), де стверджується, що «„компетенція”, ..., є похідним від поняття „компетентність” й визначає сферу застосування знань, умінь і навичок людини, „компетентність” є семантично первинною категорією й представляє собою їх сукупність, систему, певні знання».

- Варто уточнити авторське визначення поняття «професійна компетентність», деталізувавши його значення чи, все-таки, як характеристику, чи якість, чи утворення та представивши цю дефініцію у науковій новизні дослідження.

- Розкриваючи пункт «Формування професійної компетентності майбутніх фахівців фармацевтів» варто більший акцент зробити не тільки на розкритті компетентнісного підходу, але більш зорієнтовано вказати на специфіці формування досліджуваного утворення саме спеціалістів фармацевтичної галузі.

- Більш чіткого обґрунтування потребують педагогічні умови (пункт 2.1.).

- Пропоную скорегувати назву п.2.2. «Позитивна мотивація створення ситуації успіху майбутніх фармацевтів у професійній діяльності» на трактування «Характеристика педагогічних умов ефективного формування

професійної компетентності майбутніх фахівців фармацевтів» та звернути увагу на представлену назву другої умови «Особистісно-ціннісна орієнтація професійного розвитку майбутніх фармацевтів» та її змістовне наповнення, адже в тексті вона вами визначена як «Педагогічна підтримка особистісно-професійного саморозвитку майбутніх фармацевтів». Також уточнити назву третьої умови «Пріоритет інформаційно-комунікативних технологій у контексті інформатизації фармації» у п.2.2. та її трактування як «Забезпечення пріоритету інформаційно-комунікативних технологій у майбутніх фармацевтів» у змісті роботи.

- У тексті роботи необхідно більш чітко деталізувати визначення критеріїв та показників.

- При розкритті педагогічних умов формування професійної компетентності майбутніх фахівців фармацевтів варто більш детально представити способи їх практичної реалізації.

- Робота значно б виграла, якби Ви деталізували особливості та представили певний алгоритм, запропонованої Вами методики формування професійної компетентності майбутніх фахівців фармацевтів.

- Пропоную передивитися зміст роботи щодо неточностей (на титульній сторінці трактування теми звучить як «Формування професійної компетенції...», у змісті роботи с.31 є вислів «компонентний фахівець» тощо).

- Ще більшої цінності роботі б додало, якби автор, на основі створеного навчально-методичного забезпечення процесу формування підготовки професійної компетентності майбутнього фахівця фармації, запропонувала методичні рекомендації щодо ефективності формування зазначеної характеристики.

Висловлені зауваження не заперечують позитивної оцінки дослідження, вони можуть бути прийнятими до уваги і доопрацьовані. Вважаю, що дисертація Коняшини І.Б. «Формування професійної компетентності майбутніх фахівців фармацевтів» є завершеним самостійним

дослідженням, а також заслуговує на увагу як у теоретичному, так і практичному аспекті та може бути рекомендована до розгляду у спеціалізованій вченій раді на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 011 – освітні, педагогічні науки.

З оцінкою дисертації також **виступили** присутні на фаховому семінарі кафедри педагогіки та менеджменту освіти:

Професор кафедри педагогіки та менеджменту освіти, доктор педагогічних наук Шандрук С. І. зауважила, що у дисертації на основі теоретичного аналізу, узагальнення та систематизації запропоновано сучасний підхід до підготовки майбутніх фахівців фармацевтів.

Дисертація відзначається логікою побудови наукового апарату: чітко сформульована мета, завдання дослідження, об'єкт, предмет, наукова новизна роботи.

Авторка переконливо доводить доцільність застосовувати компетентнісного підходу при підготовці майбутніх фахівців фармацевтів, оскільки він забезпечується: відображенням у змісті навчання професійно спрямованої структурованої інформації проблемного характеру; професійно обґрунтованим вибором мотивів і цілей навчального процесу у вищому навчальному закладі; виконанням реальних проектних завдань та програм, спрямованих на вдосконалення професійної компетентності майбутніх фахівців фармацевтів.

Дослідницею здійснена варіативна експериментальна робота, що передбачала впровадження окремих педагогічних умов: розвиток формування професійної компетентності майбутнього фахівця фармації буде ефективним, якщо він буде здійснюватися при реалізації таких педагогічних умов: позитивної мотивації створення ситуації успіху у професійній діяльності; педагогічної підтримки особистісно-професійного саморозвитку; забезпечення пріоритету інформаційно-комунікативних технологій.

Результати проведеного дослідження дають підставу вважати, що визначені завдання реалізовано, мета досягнута.

Шандрук С. І. підтримала рецензентів і відзначила, що дисертаційне дослідження слід оцінити позитивно та рекомендувати його до розгляду у спеціалізованій вченій раді на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 011 – освітні, педагогічні науки.

Професор кафедри педагогіки та менеджменту освіти, доктор педагогічних наук, професор Савченко Н. С. зазначила, що дисертаційне дослідження Коняшиної Ірини Борисівни «Формування професійної компетентності майбутніх фахівців фармацевтів» є самостійним, завершеним дослідженням актуальної проблеми сучасної педагогічної освіти.

Робота має наукову новизну, практичну значущість, містить науково значущі висновки.

Зокрема, дослідницею вперше вперше обґрунтовано формування ключових професійних компетентностей під час професійної підготовки фахівців фармацевтів у коледжі; здійснено відбір та структурування змісту професійної підготовки фахівців фармації; обґрунтовано й експериментально перевірено педагогічні умови, що забезпечують якісні професійні компетентності майбутніх фармацевтів; зміст, форми, методи та застосування компетентнісного підходу у підготовці майбутніх фахівців фармацевтів у коледжі; критерії та рівні професійної компетентності фахівців фармацевтів.

Результати дослідження можна використовувати в процесі професійної підготовки майбутніх фармацевтів, організації виховної та науково-методичної роботи. Матеріали дослідження придатні для підвищення професійно-педагогічної кваліфікації викладачів.

Високо оцінюючи результати дослідження, Савченко Н. С. підтримала думку, що робота, яку подано на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 011 – освітні, педагогічні науки може бути рекомендована до розгляду в спеціалізованій вченій раді.

Доцент кафедри педагогіки та менеджменту освіти, доктор педагогічних наук Філоненко О. В. наголосила на актуальності та значущості порушеної проблеми, на недостатній розробці й науковому

обґрунтуванні цієї проблеми в педагогічній теорії і практиці, на науковій новизні дослідження. Зауважила, що професія фармацевта є соціально важливою, оскільки вона спрямована на збереження, зміцнення здоров'я людей, попередження, профілактику захворювань і має свої характерні особливості. Одним з основних чинників, що впливає на зміст і технологію підготовки фахівців фармації, є інтеграція вищої освіти у світову систему при збереженні і розвитку досягнень та традицій української системи освіти.

В дисертації чітко сформульовано понятійний апарат дослідження. Відповідно до об'єкта і предмета визначено мету, у логічному взаємозв'язку з ними висунуті завдання, які надалі підтверджені результатами дисертаційного дослідження. У роботі рельєфно представлено ступінь і основні напрями наукової розробки досліджуваної проблеми. Реалізація авторського наукового пошуку відображена і в науковій новизні, яка є і беззаперечною, і очевидною.

Отримані в процесі дослідження результати дали дисертантці підстави для формулювання аргументованих висновків.

Зауважила, що матеріали дослідження можуть використовуватись викладачами та студентами медичних (фармацевтичних) закладів вищої освіти I-II рівнів акредитації, в яких здійснюється підготовка фармацевтів з метою вдосконалення змісту і процесу професійної підготовки.

Філоненко О. В. підтримала рецензентів і зазначила, що дисертаційна робота Коняшиної І. Б. «Формування професійної компетентності майбутніх фахівців фармацевтів» є оригінальним, самостійним, завершеним дослідженням, яке має наукову цінність та практичну значущість і може бути рекомендована до розгляду у спеціалізованій вченій раді за спеціальністю 011 – освітні, педагогічні науки.

Професор кафедри педагогіки та менеджменту освіти, доктор педагогічних наук Растригіна А. М. дала позитивну оцінку дисертаційному дослідженню в цілому. Зазначила, що Коняшина І. Б. комплексно й всебічно висвітлено наукову проблему, яка до цього часу не була предметом

спеціального вивчення. У роботі чітко сформульовано позиції, що обумовили вибір теми.

В ході проведеного дослідження, здійснено експериментальну перевірку педагогічних умов професійної підготовки фармацевтів до професійної діяльності – визначено програму, методику та організацію дослідження, розроблено технологію професійної підготовки майбутніх фармацевтів.

Обґрунтовано, що найбільш ефективними методами формування професійної компетентності майбутніх фахівців фармацевтів є активні та інтерактивні методи навчання, які було реалізовано під час лекційних, практичних занять, шляхом побудови діалогічної взаємодії, аналізу та вирішення ситуацій, що наближені до майбутньої професійної діяльності.

Доведено, що формування у майбутніх фахівців фармацевтів професійних компетентностей та важливих особистісних якостей є професійною характеристикою успішної ефективної професійної діяльності.

Дисертація Коняшиної І. Б. «Формування професійної компетентності майбутніх фахівців фармацевтів» є самостійним завершеним дослідженням та може бути рекомендована до розгляду у спеціалізованій вченій раді на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 011 – освітні, педагогічні науки

4. Заслухавши і обговоривши доповідь Коняшиної Ірини Борисівні, а також за результатами попередньої експертизи представленої дисертації на фаховому семінарі кафедри педагогіки та менеджменту освіти, прийнято наступні висновки щодо дисертації «Формування професійної компетентності майбутніх фахівців фармацевтів».

Висновок

фахового семінару кафедри педагогіки та менеджменту освіти про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації «Формування професійної компетентності майбутніх фахівців фармацевтів» здобувача вищої освіти доктора філософії за спеціальністю 011 – освітні, педагогічні науки

4.1. Актуальність теми. У процесі становлення ринкової економіки в Україні на перший план виходить конкурентно-спроможний фахівець, компетентно-професійний фахівець своєї справи, актуалізується потреба у нових підходах до процесу підготовки фахівців фармацевтичної галузі.

Фармацевт - це фахівець в галузі виготовлення, дослідження та продажу лікарських препаратів. Професія фармацевта є соціально важливою, оскільки вона спрямована на збереження, зміцнення здоров'я людей, попередження, профілактику захворювань і має свої характерні особливості.

Одним з основних чинників, що впливають на зміст і технологію підготовки фахівців фармації, є інтеграція вищої освіти у світову систему при збереженні і розвитку досягнень та традицій української вищої школи.

Головною метою діяльності вищих навчальних закладів, зокрема коледжів, є підготовка освіченого, компетентного, творчого фахівця, зорієнтованого на особистісний та професійний саморозвиток, який триватиме протягом життя, а також формування системи цінностей, в якій здоров'я людини та його збереження є пріоритетними.

У зв'язку з розвитком фармацевтичної індустрії та становленням фармацевтичного ринку проблема реалізації педагогічних умов якісної професійної підготовки майбутніх фармацевтів у коледжі, формування їх професійної компетентності в умовах сьогодення набуває особливої актуальності.

Тому нині зростає потреба у висококваліфікованих професійно компетентних фахівців фармації, які мають здатність і готовність здійснювати складні поліпредметні, культурологічні види професійної

діяльності, ефективно розв'язувати соціальні проблеми.

Аналіз наукових джерел свідчить, що проблемі загальних питань професійної підготовки фахівця та змісту освіти присвячені роботи таких учених, як С. Дружилова, Г. Ларіоною, В. Нароліною, Л. Плякою, В. Приходько та ін. Філософських аспектів професійної освіти Е. Зеєр, Ф. Ісмагілова, В. Максимова, С. Косарецький, В. Панчук та ін. Порівняльно-педагогічним дослідженням систем вищої освіти за кордоном та в Україні приділялася увага в роботах А. Деркача, В. Дружиніна, Р. Марр, Д. Макклеланда, А. Ростунова та ін. Психологічні основи розвивального та інтегрованого навчання викладено у працях Б. Ельконін, І. Зязюн, А. Маркова, І. Родигіна, О. Романовського та ін. З питань упровадження компетентнісного підходу плідно працюють учені І. Бех, Н. Бібік, І. Зимня, Е. Зеєр, Л. Кравченко, О. Савченко, А. Хуторський, та ін. Проблеми реформування вищої медичної освіти розглядалися у роботах Д. Волох, О. Волосовця, В. Маслова, В. Чижевського, Я. Цехмістера та ін. Історія становлення, розвитку та питання реформування вищої фармацевтичної освіти досліджувалася науковцями Н. Альохіною, І. Бойчук, Д. Волох, Л. Кайдаловою, О. Семенюк та ін.

Відповідно до становлення кожної країни, сформувалася специфіка професійної підготовки фахівця. Їх зумовлюють загальний розвиток фармацевтичного бізнесу та виробництва. Разом із тим, в Україні професійній освіті фармації, як окремої специфічної галузі охорони здоров'я, приділяється недостатня увага, проблеми реформування фармацевтичної освіти вирішуються повільно як в теоретичному, так і в практичному аспектах. Зазначені обставини зумовлюють наявність суперечностей між: професійними вимогами, які висуваються до фармацевта і сучасними умовами розвитку фармацевтичного ринку, системою і змістом професійної підготовки фахівця; наявними інноваційними педагогічними технологіями формування професійної компетентності та їх недостатнім упровадженням в освітній процес вищих навчальних закладах I-II рівнів акредитації; цілісним

характером педагогічного процесу та дискретним його відображенням у змісті компонентів професійної підготовки фармацевта.

На основі аналізу наукової літератури доведено, що проблема підготовки фахівців фармації у вищих навчальних закладах I-II рівнів акредитації, зокрема коледжах, вивчення та наукове обґрунтування педагогічних умов професійної підготовки фахівців фармації не була предметом комплексного дослідження.

4.2. Зв'язок теми дослідження з науковими програмами, планами, темами. Тема дисертаційного дослідження є складником плану роботи кафедри педагогіки та менеджменту освіти Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка «Соціально-професійне ставлення особистості» № 0116U003481 та НДР МОН України «Соціальна зрілість як характеристика соціально-професійного становлення фахівця» (011 U00722). Тему дисертаційної роботи затверджено рішенням вченої ради Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка (протокол № 3 від 26.09.2016 р.).

4.3. Особистий внесок здобувача в отриманні наукових результатів. Дисертація є самостійною науковою працею, в якій висвітлені власні ідеї і розробки, що дозволили вирішити поставлені завдання. Робота містить теоретичні та методичні положення і висновки, сформульовані дисертанткою особисто. Використані в дисертації ідеї, положення чи гіпотези інших авторів мають відповідні посилання і використані лише для підкріплення результатів здобувача.

4.4. Достовірність результатів дослідження підтверджена теоретико-методологічною обґрунтованістю його основних положень; застосуванням методів, адекватних до предмета, мети та завдань дисертації; кількісним та якісним аналізом експериментального матеріалу; репрезентативністю вибірки; результатами експериментальної роботи; можливістю відтворення експерименту; зіставленням отриманих даних з результатами інших досліджень.

4.5. Ступінь новизни основних результатів дисертації порівняно з відомими дослідженнями аналогічного характеру. Вперше теоретично обґрунтовано формування ключових професійних компетентностей під час професійної підготовки фахівців фармацевтів у коледжі; здійснено відбір та структурування змісту професійної підготовки фахівців фармацевції; обґрунтовано й експериментально перевірено педагогічні умови, що забезпечують якісні професійні компетентності майбутніх фармацевтів; зміст, форми, методи та застосування компетентнісного підходу у підготовці майбутніх фахівців фармацевтів у коледжі; критерії та рівні професійної компетентності фахівців фармацевтів; удосконалено й адаптовано до потреб роботи педагогічні умови підготовки майбутніх фахівців фармацевтів та визначено критерії і показники їх професійної компетентності; науково обґрунтовано структуру і зміст педагогічних умов професійної компетентності фахівців фармацевтів; уточнено сутність та взаємозв'язок базових понять дослідження; виокремлено наступні показники вияву та рівні сформованості професійної компетентності майбутніх фармацевтів – високий, достатній, середній, низький; конкретизовано поняття «професійна компетентність фахівців фармацевтів», яке визначено позитивною мотивацією створення ситуації успіху майбутніх фармацевтів у професійній діяльності; педагогічною підтримкою особистісно-професійного саморозвитку майбутніх фармацевтів; забезпеченням пріоритету інформаційно-комунікативних технологій у майбутніх фармацевтів; набули подальшого розвитку положення про взаємозв'язок професійних компетентностей фахівців фармацевції з професійним саморозвитком через професійні очікування, професійну мотивацію та професійні досягнення.

4.6. Перелік наукових праць, які відображають основні результати дисертації.

Статті в наукових фахових виданнях України:

1. Коняшина І. Вплив процесу формування професійних компетентностей фармацевтів на фахову спрямованість до майбутньої

професії / І. Б. Коняшина // Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах: зб. наук. праць / Класичний приват. Ун-т. - Запоріжжя, 2017. Випуск 54. – 463с. – С. 143–148.

2. Коняшина І. Формування професійної компетентності майбутніх фахівців фармацевтів(молодших спеціалістів) / І. Б. Коняшина // Молодий вчений: наук. журн. / [редакційна колегія В. Базалій, Г. Балашова, Д. Гриценко та ін.] – Херсон, 2017. Випуск 10. – 600 с. – С. 453–456.

3. Коняшина І. Формування професійної компетентності майбутніх фахівців фармацевтів(молодших спеціалістів) / І. Б. Коняшина // Педагогічні науки: зб. наук. праць / Херсон. держ. ун-т. – Херсон, 2017. Випуск LXXVIII Том 2. – 221 с. – С. 146–149.

4. Коняшина І. Професійна компетентність як фактор формування конкурентоспроможності майбутніх фахівців фармацевтів / І. Б. Коняшина // Наукові записки / Ред.кол.: В. Ф. Черкасов, В. В. Радул, Н. С. Савченко та ін. – Вип. 161. – Серія: Педагогічні науки) – Кропивницький: РВВ ЦДПУ ім. В. Винниченка, 2018. – 273 с. – С. 205–209.

Статті в закордонних наукових виданнях:

5. Koniashyna I. V. Contents and structure concepts professional competence of future factors of pharmacy // Paradigm of knowledge: multidisciplinary Scientific Journal. – Muscat: ТК Meganom, LLC, 2019. – №8(26) - P. 69–82.

6. Koniashyna I. V. Development of professional competence of prospective specialists pharmacutists // Innovative solutions in modern science: scientific journal. – Dubai: ТК Meganom, LLC, 2019. – №11(20). - P. 65–74.

Тези в матеріалах науково-практичних конференцій:

7. Коняшина І. Компетентність у професійній підготовці фармацевта / І. Б. Коняшина // Актуальні дослідження в соціальній сфері: Збірник тез восьмої міжнародної науково-практичної конференції: (м. Одеса, 17 листопада 2016 р.) / За ред. проф. В. В. Корнешук. – Одеса, 2016. – 288 с. – С. 212–214.

8. Коняшина І. Проблеми фахівців у галузі / І. Б. Коняшина // Теоретичні та прикладні дослідження в галузі педагогіки, психології та суспільних наук: Збірник тез міжнародної науково-практичної конференції: (м. Кельце 28-29 грудня 2016 р.) / За ред. проф. М. Адамчик. – Кельце, 2016. – 291 с. – С. 76-78

9. Коняшина І. Формування професійної компетентності майбутніх фахівців фармацевтів / І. Б. Коняшина // Інноваційні наукові дослідження у сфері педагогіки та соціальної роботи: Збірник тез міжнародної науково-практичної конференції: (м. Сладковічево 10-11 березня 2017 р.) / За ред. проф. С. Мраз. – Сладковічево, 2017. – 239 с. – С. 128–130.

10. Коняшина І. Формування професійної компетентності майбутніх фахівців фармацевтів (молодших спеціалістів) / І. Б. Коняшина // Актуальні проблеми реформування системи виховання та освіти в Україні: Збірник тез міжнародної науково-практичної конференції: (м. Львів 21-22 квітня 2017 р.) – Львів, 2017. – 149 с. – С. 75–77.

11. Коняшина І. Формування професійної компетентності майбутніх фахівців фармацевтів (молодших спеціалістів) / І. Б. Коняшина // Збірник тез третьої міжнародної мультидисциплінарної конференції «Чорноморські наукові студії»: (м. Одеса 19 травня 2017 р.) – Одеса, 2017. – 215 с. – С. 178–181.

12. Коняшина І. Формування професійної компетентності майбутніх фахівців фармацевтів (молодших спеціалістів) в умовах глобалізації / І. Б. Коняшина // Тенденції та перспективи розвитку науки і освіти в умовах глобалізації: Тези XXIII Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції: (м. Переяслав-Хмельницький 2017 р.). – Переяслав-Хмельницький 2017. – 269 с. – С. 120–123.

13. Коняшина І. Формування професійної компетентності майбутніх фахівців фармацевтів // Innovative development of science and education: Тези III Міжнародної науково-практичної конференції: (м. Афіни 2020 р.). – Греція 2020. – 525 с. – С 266-270.

14. Коняшина І. Формування професійної компетентності майбутніх фахівців фармацевтів //□□ Modern science: problems and innovations: Тези ІІІ Міжнародної науково-практичної конференції: (м. Стокгольм 2020 р.) – Швеція 2020. – 711с. – С 373-379.

Публікації Коняшиної І. Б. відповідають усталеним вимогам, достатньо повно відображають суть та результати виконаного дослідження.

4.7. Основні положення та результати дисертації Основні положення і результати дослідження були представлені на науково-практичних та наукових конференціях, зокрема міжнародних: "Компетентність у професійній підготовці фармацевта" (Одеса, 2016); "Проблеми фахівців у галузі" (Кельце, 2016); "Формування професійної компетентності майбутніх" (Сладковічево, 2017); "Формування професійної компетентності майбутніх фахівців фармацевтів (молодших спеціалістів)" (Львів, 2017); "Формування професійної компетентності майбутніх фахівців фармацевтів (молодших спеціалістів)" (Одеса, 2017); "Формування професійної компетентності майбутніх фахівців фармацевтів (молодших спеціалістів) в умовах глобалізації" (Переяслав-Хмельницький, 2017), "Формування професійної компетентності майбутніх фахівців фармацевтів" (Афіни, 2020), "Формування професійної компетентності майбутніх фахівців фармацевтів" (Стокгольм, 2020).

4.8-4.9. Наукова та практична цінність результатів дослідження полягає в тому, що авторське формування ключових компетентностей майбутніх фахівців фармації у процесі фахової підготовки пройшла експериментальну перевірку й може бути використаною в освітньому процесі у вищих медичних (фармацевтичних) навчальних закладах І-ІІ рівнів акредитації. Матеріали дослідження можуть використовуватись викладачами та студентами медичних (фармацевтичних) вищих навчальних закладів І-ІІ рівнів акредитації, в яких здійснюється підготовка фармацевтів з метою вдосконалення змісту і процесу професійної підготовки.

4.10. Оцінка структури дисертації, її мови і стилю викладання.

Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, висновків до кожного розділу, загальних висновків, списку використаних джерел, додатків (236 найменувань, з них 3 – іноземними мовами). У роботі міститься 13 таблиць. Загальний обсяг роботи – 238 сторінок, основний зміст дисертації складає 179 сторінок.

Дисертація написана грамотною українською мовою, стиль викладання матеріалу відповідає прийнятому в науковій літературі.

5.3 урахуванням зазначеного, на фаховому семінарі кафедри педагогіки та менеджменту освіти **ухвалили:**

5.1. Дисертація Коняшиної Ірини Борисівні «Формування професійної компетентності майбутніх фахівців фармацевтів» є завершеною науковою працею, у якій здійснено науковий аналіз та експериментальне дослідження проблеми формування професійної компетентності майбутніх фахівців фармацевтів.

5.2. У 14 наукових публікаціях повністю відображені основні результати дисертації, з яких 14 – одноосібні, у тому числі: 4 – у фахових виданнях, затверджених ВАК України; 2 – у закордонних виданнях; 8 – у збірниках матеріалів конференцій.

5.3. Дисертація відповідає вимогам наказу МОН України № 40 від 12.01.2017 р. «Про затвердження вимог до оформлення дисертації», Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії (Постанова Кабінету Міністрів України від 6 березня 2019 р. № 167).

5.4.3 урахуванням наукової зрілості та професійних якостей Коняшиної Ірини Борисівні дисертація «Формування професійної компетентності майбутніх фахівців фармацевтів» рекомендується для подання до розгляду та захисту у разовій спеціалізованій вченій раді за спеціальністю 011 – освітні, педагогічні науки.

За затвердження висновку проголосували:

«за» – 11;

«проти» – немає;

«утримались» – немає.

Головуюча на засіданні фахового семінару,

доктор педагогічних наук, доцент,

доцент кафедри педагогіки та менеджменту освіти

ЦДПУ імені Володимира Винниченка

Філоненко О. В.

Рецензенти:

доктор педагогічних наук, професор

декан мистецького факультету

ЦДПУ імені Володимира Винниченка

Стратан-Артишкова Т. Б.

доктор педагогічних наук, доцент,

доцент кафедри педагогіки та менеджменту освіти

ЦДПУ імені Володимира Винниченка

Галета Я. В.

Відповідальність за атестацію

PhD

доктор педагогічних наук, професор,

завідувач кафедри педагогіки та менеджменту освіти

ЦДПУ імені Володимира Винниченка

Радул В. В.

«23» червня 2020 р.

